

УДК 636.4.082.26

Коцута І.В., студентка IV курсу напряму підготовки «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»*

Подільський ДАТУ, м. Кам'янець-Подільський, Україна

**ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ГЕНОТИПІВ СВИНЕЙ
В СИСТЕМАХ СХРЕЩУВАННЯ ТА ГІБРИДИЗАЦІЇ**

На сьогодні в країнах світу розводять більше 200 різних як за мастю, так і за напрямками продуктивності порід свиней. В Україні налічується більше 30 порід. Більшість з них виведені шляхом схрещування цілого ряду порід і відбору кращих тварин, підбору за бажаним типом і вирощування нових поколінь. Найбільш поширені в Україні такі породи: велика біла, ландрас, дюрок, миргородська, українська степова біла.

У племінних і товарних господарствах України існує достатній потенціал порід свиней, що дає можливість при чистопородному розведенні внутрішньопородних типів великої білої породи ефективно застосовувати внутрішньопородний гетерозис, а при схрещуванні з іншими породами, спеціалізованими типами і лініями одержувати високопродуктивні товарні гібриди.

Породи велика біла, ландрас та українська степова біла є материнськими в системі схрещування та гібридизації, а дюрок, миргородська, гемпшир – батьківськими формами.

Порода дюрок виведена в США і є американської та чеської селекції. Тварини характеризуються високою м'ясністю туш і міцністю конституції, при цьому не завжди мають високі показники відтворювальної здатності. Відповідно до потреб ринку, селекція з цією породою велась спочатку за сальними, а в останні десятиліття – за м'ясними якостями. Жива маса кнурів складає 336 кг, свиноматок – 250 кг, а окремі особини досягають маси 330 кг. Свиноматки характеризуються низькими відтворювальними якостями: плодючість – 9 поросят, молочність – 52 кг.

Велика біла порода свиней найбільш розповсюджена у світі. В Україні культивується дуже широко у зв'язку з її універсальністю – при забої молодняка масою біля 100 кг одержують високоякісну беконну свинину, при відгодівлі до 150-180 кг і більше – жирну свинину. Самці цієї породи мають масу 335 кг, довжину тулуба – 175 см, свиноматки – 242 кг при довжині тулуба 160 см. Плодючість свиноматок складає 11,7 поросяти на опорос, молочність – 85 кг.

Порода ландрас виведена в Данії в результаті схрещування датської свині з великою білою в умовах повноцінної годівлі при

* Науковий керівник – Петровська Н.І., кандидат с.-г. наук, доцент

насиченні раціонів білками тваринного походження. Тварини характеризуються великим виходом м'яса. Ландрасів використовують в промисловому схрещуванні для підвищення м'ясних якостей вітчизняних порід, а також у селекційній роботі при створенні нових генотипів. Свині породи ландрас на 15-25% ефективніше використовують азотисту частину корму порівняно з іншими породами. Самці цієї породи мають живу масу 309 кг при довжині тулуба 181,6 см; свиноматки – 253 кг при довжині тулуба 166,7 см; багатоплідність свиноматок – 11 поросят.

Один із шляхів підвищення продуктивних якостей свиней великої білої породи – схрещування з м'ясними породами дюрок, ландрас.

За м'ясними якостями найсильніше гетерозис проявляється у помісних свиней (велика біла х дюрка х ландрас): за середньодобовими приростами вони достовірно перевищують чистопородних тварин на 80 г, за віком досягнення живої маси 100 кг – на 16 днів, за витратами корму на 1 кг приросту – на 0,31 к.о.

Дослідження Рибалко В.П. (2001 р.) щодо вивчення відгодівельних якостей молодняку свиней показало, що за віком досягнення живої маси 100 кг істотних відмінностей між чистопородними тваринами порід велика біла, дюрка і ландрас не встановлено.

При схрещуванні свиней великої білої породи зі свинями породи дюрка середньодобовий приріст збільшився на 1,2 %, а після прилиття крові і породи ландрас – збільшення склало ще 10%. Отже, підвищення гетерозиготності позитивно впливає на розвиток м'ясних і відгодівельних якостей тварин.

За даними Петровської Н.І., Гончара В.І., Головатюк І.О. (2009 р.) було встановлено, що використання в селекційному процесі кнурів порід ландрас та дюрка дає можливість значно підвищити відтворювальні якості свиней місцевого походження, а саме, при чистопородному розведенні (♂ ВБ х ♀ ВБ) багатоплідність становила 10,4 гол., великоплідність – 1,27 кг, збереженість приплоду – 91,2%. У помісних тварин багатоплідність та великоплідність поросят відповідно становила: (♂ Л х ♀ ВБ) – 11,3 і 1,46 та (♂ Д х ♀ ВБ) – 11,0 гол. і 1,29 кг.

Отже, багаторічний досвід селекційної роботи показав, що підвищення генетичного потенціалу продуктивності свиней великої білої породи шляхом традиційних методів – малоефективне, а прилиття крові м'ясних порід свиней дозволяє не лише поліпшити їх м'ясні і відгодівельні якості, але і підвищити їх потенціал. Це стало наслідком ефекту гетерозису, який найбільшою мірою проявився у трьохпородних помісей, і, менше – у двохпородних.